



Foto: Dan Materna, MAFBA

LUCIE ŠÍDOVÁ

# Sex nemusí být tabu ani u lidí s postižením

„Mentálně postižený klient obtěžoval personál, ale už po první hodině se sexuální asistentkou toho nechal,“ říká iniciátorka nové služby.



Ivana Karásková  
redaktorka MF DNES

Sexuální asistentky působí v Česku už více než rok. Za tu dobu poskytly lidem se zdravotním postižením a seniorům přes 250 asistencí. Služby klientům nabízí zatím jen pět proškolených žen, ale služba inspirovaná zahraničními zkušenostmi se podle iniciátorky Lucie Šídové úspěšně rozšiřuje. Na sexuální asistentky se obrací s prosbou o pomoc samotní klienti nebo přímo instituce, které o ně pečují, případně jejich blízcí. Organizátoři chtějí do budoucna počet asistentek rozšířit tak, aby byly dostupné v celé republice.

**Připomeňme, že jde o službu handicapovaným nebo jinak znevýhodněným lidem. Kdo se na sexuální asistentky obrací nejčastěji?**  
Asi nejvíce využívají lidé s fyzickým postižením, například ti na vozíku.

Méně je třeba nevidomých, jedinců s mentálním postižením a seniorů. Jedna asistentka mi vyprávěla, že si ji objednali potomci asi osmdesátiletého muže, který je upoutaný na lůžko a má stále potřeby prožívat svoji sexualitu. Nemá však možnosti, jak ji naplnit či navázat vztah. Jeho příbuzní si řekli, že by bylo pěkné mu to umožnit.

#### A ocenil to?

Ano, asistentka za tím mužem přijela do vesnice, kde o něj blízcí pečovali v domácím prostředí. Poté, co službu objednali, všichni zvědavě čekali, kdo to vlastně přijede. Měli připravený pokoj, dokonce i něco napekli. Senior byl velice spokojený, děti mu tím udělaly velkou radost. Teď tam asistentka jezdí pravidelně a příbuzní neváhají její služby platit.

#### Nakolik to vlastně přijde?

Ženy si účtují jednotnou sazbu 1 200 korun za hodinu. 500 korun stojí úvodní konzultace, během níž se obě strany domluví na konkrétním požadavku, proberou, jakou má dotyčný představa a zda ji může sexuální asistentka naplnit. V ceně se tedy nijak nepromítá charakter služby.

#### Jak široký rejstřík služeb sexuální asistentky poskytují?

Největší zájem je o sexuální interak-

ce, ty žádá asi šedesát procent klientů. Někteří touží jen po dotecích, potřebují blízkost nebo si chtějí popovídat o tématech spojených se sexualitou. Ze začátku bývají ti lidé nejistí, třeba proto, že dlouhou dobu nežijí ve vztahu. Chtějí zjistit, jestli jsou v pořádku.

#### Nebývá to vše pouze náhražka za chybějící vztah?

Slovo náhražka bych zrovna nepoužila, byť se to tak zvenčí může jevit. Klienti samozřejmě vědí, že vztah jim sexuální asistentka nabídnout nemůže. Její služby otevírají možnost těm, kteří právě žádný nemají. Třeba proto, že si nevěří, bojí se, že selžou nebo budou odmítnuti, mají nízké sebevědomí. Mám radost, že na služby asistentek dostáváme povzbuzující zpětné vazby. Jeden muž vyhledal tuto službu poté, co ho opustila žena a dlouho se mu nedařilo navázat jiný vztah. Na třetí schůzku už nedorazil. Omluvil se s tím, že si našel přítelkyni, protože mu asistentka pomohla najít ztracené sebevědomí.

#### Ale co když se někdo do své sexuální asistentky zamiluje...

Ženy vědí, co dělat, když se to začíná překlápět tímto směrem, umějí dávat hranice. Na to jsme měli speciální školení. Pokud se to přihodí, měly by do-

tyčnému vysvětlit, že vztah z jejich strany není možný, a případně za sebe domluvit náhradu. Je normální, že se občas někdo do někoho zamiluje. Prožil to každý z nás a mnozí si zažili i zklamání, když to nedopadlo. Svoji cenu má i to, že postižení klienti prožívají stejné pocity jako ti zdraví.

#### Za jakých okolností objednáva službu sexuální asistentek instituce?

To je různé. Některé instituce vnímají službu sexuální asistence jako potřebnou a akceptují ji. Někdy se na sexuální asistentku obrátí v situaci, kdy už si neví s nějakým klientem rady. Například jeden klient s mentálním postižením obtěžoval personál, ubližoval si a byl agresivní. Tohle můžou být projevy nenaplněné sexuality. Už po první hodině se jeho stav výrazně zlepšil a obtěžování ustalo. Považuju to za úspěch a i za účel naší služby. Stejně jako případ, kdy v jednom zařízení nevěděli, co si počít s mužem, který se na veřejnosti obnažoval, masturboval a dotýkal se personálu. V některých případech se takové projevy klientů utlumují léky, což je podle mě neetické. V tomto případě se přes jednoho osvědčeného sexuologa obrátili na nás. Tento muž též potřeboval prožívat svoji sexualitu, jen prostě nevěděl, jak na to.

#### Služba sexuální asistentky je však nákladná a ne každý klient na ni má.

To je bohužel pravda, pro někoho je nad jeho finanční možnosti.

#### Nezkoušeli jste oslovit zdravotní pojišťovny?

To by asi nemělo smysl. Pravda, cena je problém a peníze naskakují ještě za cestovné, pokud asistentka jede zdaleka. Zatím máme tři vyškolené ženy v Praze, jednu v Brně a další ve východních Čechách. Naším záměrem a přáním je učinit tuto službu dostupnější a počet asistentek rozšířit tak, aby byla jedna na každý region. V českých poměrech je sexualita v mnohých zařízeních bohužel stále ještě tabu, ale vnímáme, že se to pomalu mění. Mění se i postoj personálu v zařízeních sociální péče. Někde již mají zaměstnance, kteří se tématu sexuality věnují.

#### Ale jinak než sexuální asistentky, ne?

Jistě. Poskytují jen poradenství a hledají další způsoby, jak mohou pomoci naplnit sexualitu klientů. Když mluvíme

o sexualitě, nemluvíme jen o sexu, ale pod tento pojem spadá i téma intimity, blízkosti, vztahů, sexuální výchovy, doteků, masturbace a mnoho dalších.

#### Se službou sexuálních asistentek jste začali pod hlavičkou Rozkoš bez rizika, ale teď už fungujete v rámci spolku Freya. Cíle jsou stejné?

Oddělili jsme se od spolku Rozkoš bez rizika, jehož náplň je širší. Domníváme se, že téma sexuální asistence si zaslouží svůj samostatný prostor. Pořádáme kurzy pro lidi pomáhajících profesí v oblasti sexuality a vztahů a poskytujeme poradenství. Též se zaměřujeme na vzdělávání rodičů, kteří vychovávají dítě s postižením. Naší vizí je otevírat témata v oblasti sexuality a vztahů u lidí se zdravotním postižením, seniorů a dalších osob závislých na péči jiných. V Německu nebo ve Švýcarsku pro ně fungují sexuální asistentky úspěšně již přes deset let, takže know-how máme z ciziny. Fungujeme teď pod jménem Freya, což je bohyně v severské mytologii a překládá se jako „milovaná“.

#### Co všechno musí asistentka absolvovat, než od vás dostane certifikát?

Školení, kterým tyto ženy prošly, trvalo celkem deset dní a k tomu absolvovaly stáž v zařízení pro osoby s mentálním postižením. Pokud jde o jeho náplň, inspirovali jsme se v zahraničí. Kurzy proběhly ve spolupráci se švýcarskou partnerskou organizací InSeBe a SEHP. Ženy jsme pečlivě vybírali. Podpisovaly také etický kodex obsahující pravidla pro provádění služby.

#### Pracovaly, nebo ještě pracují tyto ženy v sexbyznysu?

Ne každá má tuto minulost. Mají samozřejmě svoji profesi, některé ženy se věnují třeba masáží. Služba sexuální asistentky je náročná profese, a proto ji ženy nemohou dělat jakou svoji hlavní obživu. Většinou je možné mít za den maximálně dvě asistence.

#### A jak berou tuto práci ony samy?

Vnímají ji jako potřebnou. Mají radost, pokud se daří dělat pokroky. Zůstávají ale raději v anonymitě, protože u nás stále existují předsudky. Stále to je kontroverzní téma, které se v očích veřejnosti poji s různými obavami a mýty. Když se však lidé s asistentkami potkají osobně, svůj zdrženlivý postoj vesměs přehodnotí.

#### Jaké je jejich postavení na trhu práce?

Sexuální práce u nás není zakázaná ani povolena. Pokud sexuální asistentka poskytuje i sexuální interakce, není to proti zákonu. Ale lepší by určitě bylo práci sexuálních asistentek právně ukotvit. Ledy se pomalu prolomují, na podzim roku 2015 se v Praze uskutečnila první mezinárodní konference o intimní a sexuální asistenci. Více se o tématu mluví a ví.

#### Předpokládám, že jsou asistentky zaměřeny na muže, ale co ženy z vaší cílové skupiny? Ty nemají fyzické potřeby?

Sexuální asistentky nerozlišují, zda si jejich služby vyžádá muž, nebo žena. Jejich služby jsou určeny pro každého, kdo je potřebuje. Ženy třeba učíme, jak se dotýkat svého těla, jak používat pomůcky nebo které si vybrat. Případně i jak masturbovat. V drtivé většině však naše služby vyhledávají muži.

#### Když si chce někdo službu objednat, osloví organizaci Freya?

To nemusí, může si asistentky sám vyhledat, mají svůj web. Freya se zaměřuje také na školení v oblasti sexuality a zájem o ně roste. Těší nás, že jsme mohli školit i na púdě krajských úřadů či magistrátů, kde toto téma vnímají jako potřebné. Propagovat ho pomohl také film režisérky Dagmar Smržové pod názvem Miluj mě, jestli to dokážeš, který nabízí citlivý pohled do sexuality lidí s postižením.

#### A vaše vize tak za deset let. Stane se tato služba běžnou?

Já doufám, že ano. Moc bych si přála, aby lidé, kteří mají nějaká omezení, měli více možností navázat partnerský vztah. Sexuální asistence nemá být řešením, ale pouze možností pro ty, kterým se toto nedaří a nemají jiné možnosti, jak se svou sexualitou pracovat.

#### Terapeutka

Mgr. Lucie Šídová (40) absolvovala vysokou školu sociální práce a sociální politiky. Má psychoterapeutický výcvik SUR a nyní je frekvenciantkou psychoterapeutického výcviku v biosyntéze. Pracovala ve spolku Rozkoš bez rizika jako terapeutka a výkonná ředitelka. Podílela se na iniciování služby sexuálních asistentek. Spoluzakládala organizaci Freya.